

September 2020

Nieuwe werkinstructies

Heelkunde en overige handelingen

- Steunkousen aantrekken met glijzak en Slidex.

Actualisatie onderwerpen

Heelkunde en overige handelingen

- Compressietherapie. De werkinstructies en achtergrondinformatie over zwachtelen zijn geactualiseerd. De informatie is bondiger beschreven en de terminologie van de aandachtspunten en complicaties tijdens de handeling is meer afgestemd. Er is duidelijker in de werkinstructies gezet wat er voor en na het aanbrengen van de zwachtels gecontroleerd moet worden aan huid/been/voet.
- Aangepast:
 - In achtergrondinformatie 'Wat is compressietherapie?' is toegevoegd:
Bij cliënten die starten met compressietherapie op beide benen: overleg met de behandelaar over het starten met één been. Het starten van compressietherapie kan zorgen voor een flinke hoeveelheid extra vocht dat door het hart moet worden rondgepompt. Dit kan resulteren in hartfalen, met name bij ouderen en cliënten met hartproblemen. Als het zwachtelen van één been goed wordt verdragen, kan na twee tot drie dagen het andere been ook worden gezwachteld. Deze keuze en de keuze voor het te starten been moet worden afgewogen tegen de noodzaak van compressie bij bijvoorbeeld wonden.
 - Controleer het been en de voet:
 - beschadiging van de huid
 - droge huid
 - oedeem
 - temperatuur
 - kleur
 - jeuk of pijn
 - Hygiëne
 - Tricot buisverband is 'buisverband' geworden. Soms wordt niet-elastisch buisverband gebruikt.

Infuusbehandeling

- De achtergrondinformatie en werkinstructies over veneus poortsysteem zijn geüpdatet. Het gebruik van steriele gaasjes (om met desinfectans te overgieten) en steriele handschoenen is vervangen door het gebruik van niet-steriele gaasjes en handschoenen. Er wordt gewerkt volgens de no-touchmethode en ook in de literatuur staat het gebruik van steriele handschoenen niet. Wanneer er geen bloedcontact of medicijncontact te verwachten is zijn de handschoenen helemaal uit de werkinstructie weggehaald.
 - In de werkinstructie 'Verwisselen infuusslang en connector veneus poortsysteem' is het controleren van de ligging en doorgankelijkheid weggehaald, omdat deze werkinstructie uitgaat van een continue toediening. Het gebruik van handschoenen is toegevoegd, zodat deze werkinstructie ook gebruikt kan worden met infuusvloeistof waaraan een medicijn is toegevoegd. Bij infuusvloeistof zonder medicijn is het gebruik van handschoenen niet nodig.

- Bij 'Afnemen bloed uit veneus poortsysteem' is een extra spuit NaCl aan de werkinstructie toegevoegd. De werkinstructie ging uit van 1 NaCl spuit, maar zowel voor als na de bloedafname wordt geflusht met een spuit NaCl.
- Uit de werkinstructies over toedienen van medicijnen via veneus poortsysteem met spuitenpomp/casettepomp/elastomeerpomp/infuuszak (met pomp) is aanprikken van het poortsysteem weggehaald. Daar bestaat al een aparte werkinstructie voor.
- Achtergrondinformatie 'Subcutane infuusbehandeling': N.a.v. vragen over de prikrichting en spoelen van een subcutane canule is de achtergrondinformatie verduidelijkt. Er zijn overwegingen beschreven om wel of niet te spoelen na toediening van een medicijn via de subcutane canule.
- Werkinstructie 'Inbrengen Saf-T-Intima subcutane infuuscanule': substap toegevoegd om de afklemming van de canule op te heffen voordat de opvoernaald verwijderd wordt.
- Uit de werkinstructie 'Toedienen medicijnen via subcutane canule met verlengslang, bolusinjectie' is verwijderd dat de hoeveelheid spoelvloeistof 0,5-1 ml moet zijn. Nu staat er alleen nog dat er gespoeld wordt met minimaal het volume van de verlengslang. Deze aanpassing is gedaan omdat er verschillende soorten/volumes verlengslangen op de markt zijn.
- Uit de werkinstructie 'Inbrengen subcutane infuuscanule zonder verlengslang' is het gebruik van handschoenen verwijderd. Contact met bloed of medicijnen is bij deze handeling niet te verwachten.
- Aan de achtergrondinformatie 'Spinaal infuus: materialen' is een afbeelding toegevoegd.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- De achtergrondinformatie 'Inhaleren' en de achtergrondinformatie 'Vernevelen' zijn geüpdatet.
- Inhaleren met voorzetkamer via tracheacanule bij kind is geüpdatet.
- Vernevelen via centraal zuurstofsysteem is geüpdatet.
- Vernevelen via tracheacanule of stoma met centraal zuurstofsysteem is geüpdatet.

Injecteren

- Achtergrondinformatie 'Injectiespuiten' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Injectienaalden en opzuignaalden' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Vaccineren' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Injecteren en vaccineren kinderen' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Intracutane injectietechniek' en werkinstructie 'Injecteren intracutaan' zijn geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Injecteren: Adrenaline met Epipen': toegevoegd dat je wel moet masseren na injectie in verband met bevorderen van snelle werking van het medicijn. Zie gebruiksinstructie fabrikant.

Lichamelijke verzorging

- Werkinstructies 'Orthopedisch korset' en 'Hulp bij braken' zijn geactualiseerd.

Nier- en blaaskatheterisatie

- Protocollen over suprapubische katheter zijn geüpdatet. Wijzigingen:
 - Bij inbrengen met 2 personen heeft de assistent meer taken gekregen.
 - Bij stap verwijder de katheter: Wanneer er veel weerstand is bij het verwijderen: spuit 0,3-0,5 ml terug in de ballon om plooiën te verwijderen.
 - Draag bij verwijderen en verwisselen van de katheter een overschort.
- Urethrale katheterisatie. Een deel van het hoofdstuk is geactualiseerd. Wijzigingen:
 - Verwijderen urethrale katheter: draag bij verwijderen van de katheter een overschort.
 - Afnemen urinemonster bij katheter zonder afnamepunt. Uit handeling verwijderd: desinfecteren katheter en urineopvangzak. Dit is niet nodig (WIP urinelozing en stoelgang 2016). Alleen als de urineopvangzak in aanraking komt met de omgeving, moet deze voor het aansluiten gedesinfecteerd worden.
 - De achtergrondinformatie is bondiger beschreven en deels samengevoegd.
- Peritoneaal dialyse. Wijzigingen:
 - Zowel in de protocollen als in de achtergrondinformatie zijn de gebruikte termen afgestemd met het hoofdstuk Infuusbehandeling. Het gaat om algemene termen die je gebruikt om zo hygiënisch mogelijk handelen. Bijvoorbeeld 'no-touchmethode' en 'gesloten systeem'. De termen worden uitgelegd.
 - Bronnen zijn geactualiseerd.
 - De inhoud van het achtergronddocument 'Problemen met dialysekatheter en toedieningssysteem' is verwerkt in de protocollen en in het achtergronddocument 'Complicaties Peritoneale dialyse'.
 - Daarnaast is het achtergronddocument 'Peritoneale dialyse' aangevuld met informatie over dieet en over peritoneale dialyse door een naaste.
 - Aanpassingen in de protocollen:
 - Een aantal van de aandachtspunten in de werkwijze gezet.
 - De benodigdheden in de protocollen over de systemen van Baxter en Fresenius aangevuld met weegschaal, handalcohol, afwasteiltje of emmer (om de zak met uitloopvloeistof in te leggen).
 - In het protocol 'CAPD-spoeling met Stay-safe (balance) systeem van Fresenius: het flushen en desinfecteren (van Stay-safehouder) toegevoegd.
 - In het protocol 'Verzorgen huidpoort' aantal observatiepunten voor het observeren van de huidpoort toegevoegd.

Observatie

- De 'Handleidingen blaasscanners' en het achtergronddocument 'Gebruiksaanwijzingen blaasscanners' zijn geüpdatet.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- Achtergrondinformatie 'Continu bloedglucosewaarden meten en sensoren indicaties voor vergoeding (Real Time Continu Glucose Meten) aangescherpt en gelijkgetrokken met informatie van de Nederlandse Diabetes Federatie.

Sondevoeding

- Subhoofdstuk 'Sonde door neus' is geüpdatet. Achtergrondinformatie is opnieuw ingedeeld en bondiger beschreven.
- Veiligheidsspel voor fixatie neus-maagsonde is verwijderd. Terminologie en stappen in de werkwijze zijn afgestemd.

- Neus-maagsonde inbrengen. Aangepast is dat als het niet lukt om aspiraats op te zuigen:
 1. Trek sonde iets terug of schuif iets verder.
 2. Laat de cliënt een andere houding aannemen.
 3. Wacht 15-30 minuten.
 Daarna niet nog 30-60 minuten wachten, maar contact opnemen met de arts.
- Inbrengen neus-maagsonde. Aangepast is dat je eerst de neus-maagsonde fixeert en dan pas doorspoelt. Je kunt pas veilig doorspoelen als je weet dat de sonde goed gefixeerd is. Doorspoelen is in de werkwijze dus naar achteren geschoven.
- 'Verzorgen sonde door buikwand' wordt opgesplitst in:
 - 'Verzorgen sonde door buikwand' en 'Verzorgen jejunostomiesonde'.
- Controle ligging neus-maagsonde met pH-indicator voor volwassene en kind zijn samengevoegd.
- Nieuwe achtergrondinformatie toegevoegd:
 - Verstopping van de sonde verhelpen en voorkomen.
 - Visuele controle ligging neus-maagsonde bij elke handeling.
- Achtergronddocument 'Duodopa' en werkinstructie 'Toedienen Duodopa via PEG-J met pomp zijn geüpdatet.

Toedienen van medicijnen

- De beschrijving van de dubbele controle zal langzamerhand in alle werkinstructies waarin het aan de orde is, worden gewijzigd:
 Controleer het medicijn en laat wanneer nodig een dubbele controle doen.
 - naam en geboortedatum cliënt
 - vervaldatum/houdbaarheid
 - wanneer van toepassing: kleur en substantie
 - vergelijk het medicijn met de toedienlijst
 - naam van het medicijn
 - manier van toedienen
 - dosering
 - datum en tijdstip van toediening
 - voer wanneer nodig de dubbele controle uit volgens de afspraken binnen de organisatie
- Toedienen neusspray met Midazolam. Volgend aandachtspunt verwijderd: Gebruik bij een ernstig verkouden cliënt andere medicijnen (oraal of zetpil) op voorschrift arts. Dit staat niet in de Vastgestelde richtlijnen Epilepsie (18 april 2019) maar is een lokale afspraak.

Tracheacanule (en uitzuigen)

De achtergrondinformatie 'Tracheotomie en tracheostoma' is beter leesbaar gemaakt.

Zowel de achtergrondinformatie als de protocollen over uitzuigen zijn geüpdatet. Bronnen geactualiseerd en aangevuld.

- Achtergrondinformatie
 - Uitzuigen hygiëne: informatie toegevoegd over reinigen Yankauer en over vervangen disposable sputumopvangzakken.
 - Uitzuigen luchtwegen: complicaties wat uitgebreider beschreven. Bronnen toegevoegd voor de druk waarmee je maximaal kunt uitzuigen. Informatie toegevoegd over gebruik Mayotube.
 - Uitzuigkatheters: informatie toegevoegd over uitzuigapparatuur en Mayotubes.

- Protocollen
 - Diep en oppervlakkig uitzuigen en uitzuigen tracheotomie met canule met/zonder cuff en eindstandig tracheostoma zijn beter op elkaar afgestemd. Kleine verschillen rechtgetrokken.
 - Protocol uitzuigen neus mond kind: informatie toegevoegd over uitzuigen met een Yankauer.
 - Protocol diep uitzuigen via neus mond: toegevoegd hoe je een Mayotube inbrengt bij uitzuigen via de mond.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Heelkunde en overige handelingen

Naamswijziging:

- 'Aansluiten/verwisselen infuuslang, infuuszak en connector veneus poortstelsel' is vervangen door 'Verwisselen infuuslang en connector veneus poortstelsel'.

Inhaleren (incl. vernevelen)

Naamswijziging:

- Het protocol 'vernevelen met Pariboy' is vervangen door 'Vernevelen met vernevelapparaat'.

Injecteren

Naamswijziging:

- Achtergrondinformatie 'Injectienaalden' is vervangen door 'Injectienaalden en opzuignaalden'.

Lichamelijke verzorging

Verwijderd:

- Per september zijn alle protocollen 'kraamzorg' en 'lichaamsverzorging zuigeling' uit ons bestand verwijderd. We verwijzen vanaf nu naar de landelijke protocollen van het [Kenniscentrum Kraamzorg](#).

Nier- en blaaskatheterisatie

Verwijderd:

- Achtergronddocument 'Problemen met de dialysekatheter en het toedieningssysteem' is verwijderd.

Sondevoeding

Naamswijziging:

- 'Inbrengen en controleren neus-maagsonde bij volwassenen' is vervangen door 'Inbrengen neus-maagsonde bij volwassenen'.
- 'Inbrengen en controleren neus-maagsonde bij kinderen' is vervangen door 'Inbrengen neus-maagsonde bij kinderen'.
- 'Verzorgen PEG(-J)/PEJ-/PRG-sonde (eerste dagen na plaatsing)' is vervangen door 'Verzorgen sonde door buikwand de eerste dagen na plaatsing'.

Verwijderd:

- Achtergrondinformatie 'Sondevoeding wat is het en wanneer wordt het gegeven'.
- Achtergrondinformatie 'Voedingssonde via neus'.

Tracheacanule (en uitzuigen)

Naamswijziging:

- Achtergrondinformatie 'Uitzuigkatheters' is vervangen door "Uitzuigen materialen".

Juni 2020

Actualisatie onderwerpen

Richtlijnen en wetgeving

- De bronnen in de documenten over cytostatica zijn geactualiseerd.
- In het document 'Veilig omgaan met cytostatica' zijn links toegevoegd met informatie over bijwerkingen van cytostatica bij volwassenen en kinderen.
- In het document 'Persoonlijke beschermingsmiddelen cytostatica' zijn de afspraken over handhygiëne (die afwijken van de WIP) vermeld.
Was je handen met water en zeep bij:
 - Kortdurend patiëntcontact in de risicoperiode waarbij geen handschoenen worden gedragen.
 - Na assistentie bij een calamiteit met cytostatica.
 - Na onbeschermd handcontact met de directe omgeving van de patiënt in de risicoperiode bij het verlaten van de patiëntenkamer.
 - Bij zichtbare verontreiniging van de handschoenen na werkzaamheden met cytostatica of met besmette excreta.
 - Bij beschadiging van de handschoenen tijdens werkzaamheden met cytostatica of met besmette excreta.
- In het document 'Afval cytostatica' zijn verwijzingen toegevoegd hoe hygiënisch moet worden omgegaan met wasgoed, kleding en niet-disposable materialen. De titel is aangepast in: 'Schoonmaken en afvalverwerking cytostatica'
- Het document 'Persoonlijke beschermingsmiddelen cytostatica' is aangevuld met maatregelen nodig bij het toedienen van medicijnen in de vorm van een tablet, capsule, drank of zalf.
- Het document 'Calamiteit en calamiteitentas' is aangevuld met informatie over extravasatie en uitleg van wat een crashkaart is. Er zijn verwijzingen opgenomen naar de protocollen van het IKNL en van het Arboportaal VVT, over hoe te handelen bij calamiteiten.
- De losse documenten 'Calamiteiten cytostaticabesmetting' komen hiermee te vervallen.

Heelkunde en overige handelingen

- Compressietherapie/steunkousen
Het hoofdstuk is geactualiseerd.
Wijzigingen:
 - Verschillende documenten uit de achtergrondinformatie zijn samengevoegd in de documenten 'Wat is een steunkous', en 'Hoe trek je steunkousen aan en uit'.
 - 'Hulpmiddel' is 'glijzak' geworden.
 - Een tip in achtergronddocument 'Hoe trek je steunkousen aan en uit': een opgerolde handdoek onder het bovenbeen van de cliënt voorkomt het doorhangen van de knie en vermindert de druk van de hak op de knie van de zorgverlener. Houd de opgerolde handdoek met postelastieken bij elkaar.
 - De meeste werkinstructies beginnen nu met: 'Cliënt en jezelf in juiste houding brengen'. Dit om verantwoord ergonomisch te werken.
 - De term 'therapeutisch elastische kous' is vervangen door 'steunkous' of 'kous'.

Infuusbehandeling

- Bij de werkinstructies waar een infuuszak wordt aangeprikt, is het desinfecteren van het aanprikpunt toegevoegd als de zak niet uit een steriele verpakking komt.
- De verschillende documenten over een infuuszak verwisselen zijn gelijk gemaakt, voor meer eenduidigheid in de werkinstructies.
- De subhoofdstukken 'Handleidingen infuuspompen', 'Handleidingen insulinepompen' en 'Hypodermoclyse' zijn geactualiseerd.
- Gebruik van handschoenen is uit de werkinstructies van hypodermoclyse weggehaald, omdat er bij hypodermoclyse vocht wordt toegediend en geen medicijnen. Ook is het niet te verwachten dat er contact zal zijn met lichaamsvloeistoffen (bloed), omdat hypodermoclyse subcutaan wordt toegediend.
- De werkinstructie 'Inbrengen hypodermoclyse' is aangepast, zodat deze geschikt is voor het inbrengen van hypodermoclyse in één been. Wanneer hypodermoclyse in beide benen wordt gegeven, kunnen de stappen uit het protocol twee keer doorlopen worden. Ook wordt de canule nu eerst op de huid gefixeerd voordat de infuuslang aangesloten wordt, om verschuiven van de canule te voorkomen.
- In 'Verwijderen hypodermoclyse' is het steriele gaasje voor het afdrukken van de insteekplaats vervangen voor een gewoon gaasje.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- Werkinstructie 'Inhaleren met voorzetkamer via tracheacanule bij kind' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Vernevelen met vernevelapparaat': gaat over vernevelapparaten in het algemeen en niet alleen de Pariboy.
- Werkinstructie 'Vernevelen via centraal zuurstofsysteem' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Vernevelen via tracheacanule of stoma met centraal zuurstofsysteem' is geactualiseerd.

Injecteren

- Achtergronddocument 'Diabetes mellitus en hypo en hyper' is geactualiseerd.
- Achtergrondinformatie 'Insuline', 'Insulinepennen pennaalden' en 'Injecteren van insuline' is samengevoegd tot één document: 'Insuline, insulinepennen en injecteren van insuline' en is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Subcutane injectietechniek', werkinstructies 'Injecteren subcutaan huidplooiotechniek, loodrechte huidplooiotechniek en loodrechttechniek' zijn geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Injecteren subcutaan bij kind (huidplooiotechniek)' is geactualiseerd.
- Werkinstructie 'Toediening gereedmaken injectiespuit' is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Ampullen, flacons en injectiespuiten' (voorheen 'Ampullen fysiologisch zout en aqua dest') is geactualiseerd en het document is benaderd vanuit de verschillende vormen waarin het oplosmiddel of medicijn wordt aangeboden. Ook is duidelijker aangegeven wat het verschil is tussen een ampul en een flacon, wat erin zit en wanneer ze gebruikt worden.
- Achtergronddocument 'Injecteren' (voorheen 'Injecteren opzuigen, ontlichten en desinfecteren') is geactualiseerd. Het document gaat in op ontlichten, fixeren, aspireren en masseren en beschrijft duidelijker welke techniek wanneer van toepassing is.

Observatie

- Werkinstructies urine opvangen zijn geactualiseerd.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- Achtergrondinformatie 'Bloedglucosewaarde meten' is geüpdatet.
- Achtergrondinformatie 'Bloedglucosemeters' is geüpdatet.

Sondevoeding

- De Handleidingen sondevoeding zijn geüpdatet.

Toedienen van medicijnen

- Het hoofdstuk is geactualiseerd. De terminologie in de werkinstructies en de achtergrondinformatie is afgestemd en beter leesbaar gemaakt.
Huidcontact met medicijnen moet voorkomen worden. Dit hebben we nog duidelijker geformuleerd in de achtergrondinformatie 'Handschoenen': draag handschoenen bij het bereiden van of omgaan met medicijnen of stoffen die via de huid kunnen worden opgenomen. Voorkom vooral bij antibiotica, cytostatica en hormoonpreparaten direct contact met de huid. Gebruik nitrilhandschoenen bij het omgaan met hormoonzalven of vette crèmes.
Bij medicijnen malen en medicijnen toedienen is duidelijker aangegeven dat je zo nodig handschoenen moet aantrekken om huidcontact met de medicijnen te voorkomen. In veel gevallen is het heel goed mogelijk om een medicijn toe te dienen zonder het met de handen aan te raken als zorgmedewerker. Daarom hebben we er 'zo nodig' van gemaakt.
- In alle lange werkinstructies is bij de aandachtspunten verwijderd:
 - Maak melding van een verkeerd toegediend en/of een niet gegeven medicijn volgens de procedure van de organisatie. Ga na of de behandelend arts gewaarschuwd moet worden. Dit staat in achtergronddocument 'Medicatieveiligheid'.
 - Controleer de voorraad en bestel zo nodig nieuwe medicijnen. Dit zijn procedurele afspraken op organisatieniveau.

Tracheacanule (en uitzuigen)

- Achtergronddocument 'Tracheotomie en tracheostoma' is geactualiseerd en beter leesbaar gemaakt.

Zuurstof toedienen (en uitzuigen)

- Werkinstructie 'Zuurstof toedienen': gebruik en knippen van de pleisters is aangepast.
- Achtergronddocument 'Werking van de luchtwegen en zuurstoftekort' bevat informatie over de werking van de luchtwegen, maar ook over zuurstoftekort en saturatie.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Heelkunde en overige handelingen

Naamswijziging:

- In alle titels van de werkinstructies is de volgorde gewijzigd. 'Aantrekken kousen' is geworden 'Steunkousen aantrekken'. Het hulpmiddel waarmee de kousen worden aangetrokken wordt nu met naam genoemd: glijzak.

Infuusbehandeling

Naamswijziging:

- 'Overschakelen infuusslang hypodermoclyse' heet voortaan 'Verwisselen infuuszak hypodermoclyse' en is gelijk gemaakt aan de werkinstructies voor het verwisselen van de infuuszak bij de andere infuussoorten.

Verwijderd:

- 'Inbrengen verwijderen hypodermoclyse één been'.

Injecteren

Naamswijziging:

- Werkinstructies 'Injecteren insuline met voorgevulde (wegwerp)insulinepen' en 'Injecteren insuline met navulbare insulinepen' zijn gewijzigd in 'Subcutaan injecteren insuline'.
- Achtergronddocument 'Injecteren, opzuigen, ontlichten en desinfecteren' is gewijzigd in 'Injecteren'.
- Achtergronddocument 'Ampullen fysiologisch zout en aquadest' is gewijzigd in 'Ampullen, flacons en voorgevulde injectiespuiten'.

Observatie

Naamswijziging:

- 'Opvangen urine met absorptievilt' is gewijzigd in 'Urine opvangen met absorptievilt'.
- 'Testen urine met urinestick' is gewijzigd in 'Urine testen met urinestick'.
- 'Opvangen urine (midstreamurine)' is gewijzigd in 'Urine opvangen (midstreamurine)'.
- Achtergrondinformatie 'Opvangen urine voor onderzoek' is gewijzigd in 'Urine opvangen voor onderzoek'.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

Naamswijziging:

- 'Werkinstructie Bloedglucosewaarde meten via vingerprik met prikpen of vingerprikker en bloedglucosemeter' is gewijzigd in 'Bloedglucosewaarde meten via vingerprik'.

Toedienen van medicijnen

Naamswijziging:

- In alle titels van de werkinstructies is de volgorde gewijzigd. Eerst het onderwerp, dan de handeling. Toedienen neusspray, microlax, oordruppels wordt 'Neusspray toedienen', 'Microlax toedienen', 'Oordruppels toedienen'.

Zuurstof toedienen (en uitzuigen)

Naamswijziging:

- Achtergronddocument 'Werking van de luchtwegen' is gewijzigd in 'Werking van de luchtwegen en zuurstoftekort'.

Verwijderd:

- Achtergronddocument 'Zuurstoftekort en saturatiemeting'.

Maart 2020

Informatie over de protocollen

Nieuw document: Veelgestelde vragen over het (gebruik van) het Vilans KICK portaal en het protocollenbestand.

Actualisatie onderwerpen

Richtlijnen en wetgeving

Veilige naalden.

Sinds 2013 is het gebruik van veilige naalden verplicht in Nederland om het risico op prikaccidenten te verkleinen. De werkgever is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van veilige naalden. Zie [Artikel 4.1b en 4.97 Arbeidsomstandighedenbesluit](#) en [Richtlijn 2010/32/EU](#) en [Landelijke richtlijn prikaccidenten 2019](#).

Tot voorkort werd het gebruik van de veilige naalden als aandachtspunt genoemd bij de werkinstructies waarin naalden voorkomen. We zijn bezig dit aandachtspunt uit de werkinstructies weg te halen. Dit doen we omdat we ervan uitgaan dat, na bijna 7 jaar, het gebruik van veilige naalden bekend is.

Infuusbehandeling

In de achtergrondinformatie 'Controleren ligging en behouden doorgankelijkheid veneuze infuuskatheters' is een aanvullende opmerking met betrekking tot TPV toegevoegd aan de belisboom.

De subhoofdstukken 'Epiduraal en intrathecaal' en 'Epiduraal en intrathecaal poort' zijn geüpdatet.

- Binnen deze subhoofdstukken zijn handschoenen zoveel mogelijk verwijderd. Bij infusie gebruik je altijd de 'no-touchtechniek'. Alleen bij handelingen waarin risico op contact met lichaamsvloeistoffen of met medicijnen bestaat, hebben we de handschoenen laten staan. Je gebruikt ze dan om jezelf te beschermen. De 'no-touchtechniek' blijf je ook dan toepassen! Daarnaast blijft staan dat ieder per handeling inschat of er toch een risico is op contact met lichaamsvloeistoffen en dus de keus maakt om handschoenen aan te trekken.
- In de werkinstructies 'Verzorgen intrathecaal-epiduraal katheter' en 'Verwisselen koppelstukje intrathecaal epiduraal katheter' zijn gewone gazen vervangen voor steriele gazen. Deze keuze is gemaakt vanwege de grote risico's die de rechtstreekse verbinding met het ruggenmerg met zich meebrengt en deze manier van werken is meer in lijn met de geraadpleegde bronnen over intrathecale- en epidurale infuusbehandeling.
- In de werkinstructie 'Verzorgen intrathecaal-epiduraal katheter' is de volgorde van handelingen aangepast bij het vervangen van het medicijnreservoir, de infuus slang en bacteriefilter. Hierdoor ontstaat meer één werkrichting van pomp naar cliënt.
- In de werkinstructie 'Verwijderen naald spinaal poortsysteem' is het aantrekken van de handschoenen één stap eerder gezet, zodat de zorgverlener ook beschermd is tegen mogelijk contact met medicijnen.

Inhaleren (incl. vernevelen)

- Achtergronddocumenten 'Inhaleren' en 'Vorzetkamers' zijn geactualiseerd. Belangrijk is dat bij een dosisaerosol altijd een vorzetkamer gebruikt moet worden!
- Achtergronddocument 'Inhaleren en vernevelen bij kinderen' is geactualiseerd.
- Achtergronddocument 'Materialen vernevelen hygiëne en reiniging' is geactualiseerd wat betreft eenduidige naamgeving van de materialen.

Injecteren

- Achtergronddocument 'Gebruiksaanwijzingen insulinepennen' is geactualiseerd. De tabel is aangepast en er zijn een paar insulinepennen toegevoegd en er is wat oude informatie verwijderd.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- De informatie over hielprik is geactualiseerd.
- De informatie over ascites en ascitespunctie (eenmalig) is geactualiseerd. Er is duidelijker onderscheid gemaakt tussen de informatie over intermitterende, permanente en eenmalige ascitespunctie. Informatie over intermitterende en permanente ascitespunctie is te vinden onder het hoofdstuk Heelkunde/drainage.

Sondevoeding

Controle van de inhoud van de fixatieballon bij een sonde door de buikwand: de ballon wordt gevuld met vloeistof volgens voorschrift (kraanwater of hetgeen de fabrikant aanraadt).

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Infuusbehandeling

Naamswijziging:

- Het achtergronddocument 'Spinale infuusbehandeling' is gewijzigd in 'Spinaal infuus'.
- Het achtergronddocument 'Bacteriefilter' is gewijzigd in 'Spinaal infuus: materialen'.

Verwijderd:

- 'Verzorgen spinaal poortsysteem' is verwijderd. Gebruik in plaats daarvan eerst het protocol 'Verwijderen naald spinaal poortsysteem' en daarna 'Aanprieken spinaal poortsysteem en aankoppelen infuus slang'.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

Naamswijziging:

- Titel werkinstructie 'Hielprik bij pasgeborene' is gewijzigd in 'Hielprik'.
- Titel achtergrondinformatie 'Ascites en ascitespunctie' is gewijzigd in 'Ascites en ascitespunctie (eenmalig)'.
- Titel werkinstructie 'Ascitespunctie' is gewijzigd in 'Ascitespunctie (eenmalig)'.

December 2019

Actualisatie onderwerpen

Richtlijnen en wetgeving

- Het subhoofdstuk 'Hygiëne en infectiepreventie' is geheel geüpdatet.
- Nieuw document: Hygiënisch omgaan met mobiele apparatuur en computers.
- Het document 'No-touchtechniek' is geheel herschreven en geeft belangrijke informatie over handelingen die strikte hygiëne vereisen.
- De nieuwe adviezen van het LCHV voor de thuiszorg zijn waar relevant overgenomen. Uitzondering hierop vormt het advies om aansluitingen van blaaskatheters te desinfecteren bij het vervangen van een urineopvangzak. Dit conflicteert met de laatste WIP richtlijn Urinelozing en stoelgang (VWK) uit 2016, waarin desinfectie alleen plaats hoeft te vinden wanneer er contact met de omgeving heeft plaatsgevonden.

Heelkunde en overige handelingen

- **Stomazorg**
De richtlijn Stomazorg 2012 is vorig jaar herzien. Hoofdstuk Stoma is geactualiseerd. Wijzigingen:
 - Bij spoelen/irrigeren van de colostoma wordt een conus gebruikt, en geen katheter. Naar aanleiding van feedback van gebruikers is ook de werkinstructie 'Toedienen klysma via colostoma (AP)' hierop aangepast: geen katheter, maar een conus, vanwege het risico op darmperforatie.
 - Gebruik bij spoelen/irrigeren 500-750 ml water en laat de conus na het inbrengen nog 5 minuten in de stoma. Dit laat de darm uitzetten en stimuleert de peristaltiek.
- **Compressietherapie**
 - De werkinstructies voor het zwachtelen met UrgoK2 zijn in samenwerking met de fabrikant geüpdatet. Hierbij is de werkinstructie voor het zwachtelen van het boven- en onderbeen weer teruggeplaatst.
 - Achtergrondinformatie 'Evaluatie van compressietherapie' is gewijzigd: minimaal meten punt B (*smalste deel van de enkel*), B1 en C. Herhaal de meting na 2 en na 3 weken. Overleg met de behandelaar als na drie weken de afname van het oedeem niet voldoende is.
- **Negatieve druktherapie**
 - Negatieve druktherapie geactualiseerd. In alle werkinstructies gaan we er vanuit dat er al negatieve druktherapie gegeven wordt, en dat vóór het aanbrengen van nieuw verband de pomp wordt gestopt.
 - 'Aanbrengen PICO wondverband (negatieve druktherapie)': stappen zijn omgedraaid. Eerst het systeem aanzetten en dan pas de folie plakken. De folie blijft dan beter zitten.
 - 'Aanbrengen wondverband met drain (negatieve druktherapie)': uit de werkinstructie is verwijderd het natmaken van de foam met NaCl voor het verwijderen van het wondverband. Dit is geen common practice.

Infuusbehandeling

- Het document 'Controleren ligging en behouden doorgankelijkheid veneuze infuuskatheters' is tekstueel wat aangepast om de inhoud te verduidelijken. Het gebruik van de tabel in het document is uitgelegd.
- Toegevoegd aan werkinstructie 'Verwijderen niet getunnelde centraal veneuze katheter' dat de PICCatheter ook in halfzittende houding verwijderd mag worden (INS (2016) hoofdstuk 50.D.5).

- Wanneer moet je een subcutane infuuskatheter ontlichten, wanneer doorspoelen en waarmee? Die vraag wordt veel gesteld. Het staat in de achtergrondinformatie. Vanwege de vragen die we krijgen hebben we geprobeerd het nog duidelijker op te schrijven:
 - Een subcutane infuuscanule met verlengslang **moet** je ontlichten.
 - Dit doe je met het toe te dienen medicijn. Wel meteen daarna de behandeling starten!
 - Spoelen met spoelvloeistof (meestal NaCl 0,9%) doe je als je verschillende soorten medicijnen die door één infuuscanule mogen, na elkaar toedient.
 - Bij intermitterende toediening van een medicijn via een subcutane infuuscanule met verlengslang. Dit zorgt ervoor dat er geen medicijn in de verlengslang achterblijft.
- In een aantal werkinstructies in het subhoofdstuk Subcutaan wordt gewerkt met handschoenen. We krijgen daar vragen over. Handschoenen gebruik je om jezelf te beschermen tegen contact met excreta of risicovolle stoffen. In deze werkinstructies werken we met handschoenen, omdat er risico is op contact met medicijnvloeistof. Je kunt ook stellen dat je erop mag vertrouwen dat ieder die de handeling uitvoert dat risico zelf kan inschatten en dat het niet in de werkinstructie hoeft.

Inhaleren

- Werkinstructie Inhaleren met dosisaerosol met voorzetkamer: hierin is opgenomen dat geadviseerd wordt bij gebruik van een dosisaerosol **ALTIJD** een voorzetkamer te gebruiken. Werkinstructie 'Inhaleren met dosisaerosol' (zonder voorzetkamer) is verwijderd.

Injecteren

- Document 'Gebruiksaanwijzingen injecteren medicijn' toegevoegd.
- De onderstaande werkinstructies 'injecteren medicijn' zijn geactualiseerd.
 - Injecteren Adrenaline intramusculair met epipen
 - Injecteren Betaferon subcutaan (nieuwe naam: Toediening gereedmaken injectiespuit en injecteren Betaferon)
 - Injecteren Bydureon subcutaan (nieuwe naam: Toediening gereedmaken injectiespuit en injecteren Bydureon)
 - Injecteren cytotostaticum subcutaan
 - Injecteren Eligard subcutaan
 - Injecteren griepvaccin intramusculair
 - Injecteren Humira subcutaan
 - Injecteren Suprefact depot subcutaan
 - Naaldloos injecteren Zomacton met Zomajet Vision X
 - Injecteren Zoladex subcutaan

Puncties (incl. bloedglucose meten)

- 'Venapunctie' geactualiseerd, o.a. ander beeldmateriaal toegevoegd.
- 'Continu bloedglucosewaarden meten en sensoren' geactualiseerd. Informatie over sensoren toegevoegd in de achtergrondinformatie.
- Werkinstructie 'Verwisselen sensor bij continu bloedglucosewaarden meten' geschikt gemaakt voor meerdere sensoren.

Zuurstof toedienen (en uitzuigen)

- De werkinstructies Zuurstof toedienen en Zuurstof toedienen uit centraal zuurstofsysteem zijn geüpdatet.
- De werkinstructie Saturatie meten met finger pulse oximeter is geüpdatet.
- De documenten over de CPAP zijn geüpdatet. Er zijn in deze documenten geen grote wijzigingen.

Naamswijziging en verwijderde protocollen

Hygiëne en infectiepreventie

Naamswijziging achtergrondinformatie:

- Aan- en uittrekken van (steriele) handschoenen heet nu: Techniek aan- en uittrekken van (steriele) handschoenen.
- Desinfecteren bij injecties heet nu: Desinfecteren van de huid.
- Gebruik beschermende kleding heet nu: Volgorde aan- en uittrekken persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM).
- Overschort heet nu: Overschort, mondneusmasker en beschermende bril.
- Indicaties handhygiëne heet nu: Indicaties voor handdesinfectie en wassen van de handen.

Verwijderde achtergrondinformatie:

- Chlooroplossing: is te vinden in de LCHV-richtlijnen.
- Opvangzakken hygiëne. Deze informatie is ook te vinden in achtergrondinformatie 'Gebruik van urineopvangzakken' (hoofdstuk Nier- en blaaskatheterisatie).
- Schoonmaakschema: is te vinden in de LCHV-richtlijnen.
- Beschermende maatregelen: de richtlijnen zijn te vinden via de diverse achtergrondinformatiedocumenten, het richtlijnenoverzicht en via de links op de startpagina.
- Methoden handreiniging. Deze informatie is te vinden in 'Indicaties voor handdesinfectie en wassen van de handen'.

Heelkunde en overige handelingen

Naamswijziging:

- Aanbrengen Renasys G wondverband (negatieve druktherapie) is aangepast naar Aanbrengen Renasys wondverband (negatieve druktherapie). Deze werkinstructie is nu geschikt voor foam én gaas.

Verwijderd:

- Verwisselen VAC wondverband (negatieve druktherapie). Deze handeling wordt beschreven in werkinstructie 'Aanbrengen VAC wondverband'. Ook hierin wordt eerst het oude wondverband verwijderd.
- Aanbrengen wondverband bij negatieve druktherapie met de V1STA. Dit systeem is niet meer in gebruik.

Infuusbehandeling

Verwijderd:

- 'Toedienen medicijnen via Saf-T-Intima subcutane infuuscanule, bolusinjectie'. Dit omdat het precies dezelfde handeling is als in de werkinstructie 'Toedienen medicijnen via subcutane infuuscanule bolusinjectie' beschreven is. De Saf-T-Intima wordt in deze laatste werkinstructie ook genoemd. Zodat je, wanneer je op Saf-T-Intima zoekt, de juiste werkinstructie vindt.

Inhaleren

Verwijderd:

- 'Inhaleren met dosisaerosol' is verwijderd. Geadviseerd wordt bij inhaleren met dosisaerosol altijd met voorzetskamer te inhaleren. Daarom moet de werkinstructie 'inhaleren met dosisaerosol met voorzetskamer' worden gebruikt.

Injecteren

Naamswijziging:

- Werkinstructie 'Injecteren Betaferon subcutaan' is gewijzigd in 'Toediening gereedmaken injectiespuit en injecteren Betaferon'.
- Werkinstructie 'Injecteren Bydureon subcutaan' is gewijzigd in 'Toediening gereedmaken injectiespuit en injecteren Bydureon'.
- Werkinstructie 'Injecteren Eligard subcutaan' is gewijzigd in 'Toediening gereedmaken injectiespuit en injecteren Bydureon'.

Verwijderd de volgende werkinstructies:

- Injecteren Aranesp subcutaan
- Injecteren Byetta subcutaan
- Injecteren Enbrel (etanercept) subcutaan met MyClic pen
- Injecteren Forsteo colter subcutaan
- Injecteren Genotropin subcutaan

- Injecteren Glucagen intramusculair
- Injecteren Nordetropin Flexpro subcutaan
- Injecteren Victoza subcutaan

Gebruik in plaats daarvan de werkinstructie 'Injecteren insuline met voorgevulde (wegwerp) insulinepen' of gebruik het document 'Gebruiksaanwijzingen injecteren medicijn'.

Puncties (incl. bloedglucose meten)

Verwijderd werkinstructies:

- Verwisselen sensor FreeStyle Libre
- Verwisselen sensor FreeStyle Navigator II